

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל הָבָא לַעֲבֹד עֲבָדָה
(דרגא תביר) וְעֲבָדֵת מִשָּׂא בְּאֶהֱל מוֹעֵד (במדבר ד, מז)

רש"י מבאר: "עבודת עבודה - הוא השיר במצלותים וכנורות שהיא עבודה לעבודה אחרת".

אחד הכלים שהיה במקדש הוא האבוב.

במסכת ערכין (דף י' עב) מבואר: "אבוב היה במקדש, חלק היה, דק היה, של קנה היה, ומימות משה היה. צוה המלך וציפואו זהב ולא היה קולו ערב נטלו את צפוי ויהיה קולו ערב כמות שהיה".

רבי יוסף חיים מבגדד מבאר¹ שנרמז בכך שהמוכיח צריך לדבר בנחת, כקנה רך², ולא כזהב, מתכת. ע"כ.

ונרמז בטעמים: עֲבָדָה עֲבָדָה (דרגא תביר), השירה והתוכחה צריכים לבוא מתוך ענוה ולשון רכה, דרגא תביר.

שלום המאירי

עַל-פִּי יְדֹנָד (קדמא ואזלא) פֶּקֶד אוֹתָם בְּיַד מִשָּׁה (במדבר ד, מט)

הלויים נפקדו מבן חדש ומעלה. אך המפקד לעבודה היה מבן שלשים שנה. ומבואר בפרשת במדבר (במדבר ג, טז): "וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל פִּי יְדֹנָד", וביאר רש"י: "על פי ה' - אמר משה לפני הקב"ה היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מניין יונקיהם? א"ל הקב"ה עשה אתה שלך ואני אעשה שלי. הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה לכך נאמר על פי ה'".

מהמדרש³ נראה שגם מספר הנפשות הכולל בכל משפחה נאמר למשה ע"י ה'. ע"כ.

ונרמז בטעמים: עַל-פִּי יְדֹנָד (קדמא ואזלא) פֶּקֶד אוֹתָם, השכינה קדמה והלכה לפני משה והכריזה את מספר הנפשות.

שלום המאירי

¹ בניהו בן יהוידע, רבי יוסף חיים מבגדד, על ערכין דף י' עב: "צוה המלך וציפואו זהב ולא היה קולו ערב. לרמז בזה על האדם שמוכיח או מורה הלכות לאחרים אם ידבר עמהם בנחת יהיו דבריו ערבים להם ואז יהיו נשמעים, וכמ"ש [קהלת ט' י"ז] דברי חכמים בנחת נשמעים, וכן אמרו בגמרא [שבת ל"ד ע"א] על שלשה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם וכו' דצריך לממרניהו בניחותא כי היכי דלקבלו מיניה, ולכן האבוב שהוא מוציא קול היה של קנה חלק ודק והיה קולו ערב, ואחר שצפואו זהב שהוא קשה שבמיני מתכות ולא היה קולו ערב, כן האדם המוכיח והמורה לבני אדם שמוציא קולו מן הקנה שלו, אם יהיה דבורו בנחת רך כקנה וחלק ודק לדבר בניחותא, יהיו דבריו ערביין לשומעין, וממילא יהיו מתקבלים אצלם, ואם ידבר בקושי אין דבריו נשמעין ומתקבלין".

² אבות דרבי נתן פרק מא, הובא גם במסכת תענית דף כ': "לעולם יהא אדם רך כקנה ולא יהא קשה כארז".

³ מדרש רבה במדבר - פרשה ז פסקה ב: "והאיך מנאם משה א"ר ברכיה הקב"ה אמר לו למשה במשפחת פלוני כך וכך עד שמנה אותן הה"ד ע"פ ה' פקד אותם ביד משה לכך כשמנאם משה מבן חודש ע"פ הקב"ה מנאם שנאמר כל פקודי הלוים וגו'".

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

רמז נוסף: רבנו בחיי מציין: "על פי ה' פקד אותם ביד משה. לא תמצא בפקודי בני ישראל שיזכיר בהם על פי ה'". (עיין שם).

ונרמז בטעמים: אפשר שהטעמים על-פי ידוד (קדמא ואזלא) רמזים שהלויים זכו למעמד המיוחד, משום שהקדימו ובאו לקריאתו של משה, לאחר החטא, ככתוב (שמות לב, כו): "ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי לידוד אלי ויאספו אליו כל בני לוי" ואכן גם שם נמצאים טעמים אלה: (כז) ויאמר להם לה אמר ידוד אלהי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ונשובו (קדמא ואזלא) משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו...

שלום המאירי

על פי ידוד פקד אותם ביד משה איש על עבדתו ועל משאו ופקדיו (זקף גדול) אשר לנה ידוד את משה (במדבר ד, מט)

רבי שלמה יהודה שורץ מבאר⁴ שנרמז שאף ששבט לוי חסר בנחלה, קבלו את חלקם בדרך כבוד: נראה לפרש⁵ שהמלה ופקדיו בסוף מפקד שבט לוי, באה לרמז לכך ששבט לוי היו עניים, ללא נחלה בארץ ישראל, כלומר היו "חסרים", כמו "ולא נפקד ממנו איש" (במדבר לא מט, ופירש"י - ולא נחסר).

היה זה עקב קללת יעקב אבינו לשמעון וללוי "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" (בראשית מט, ז), ופירש שם רש"י: "עשאו מחזר על הגרנות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוצתו דרך כבוד". וכך גם נאמר בשבט שמעון⁶ (במדבר א, כב) פקדיו יתירה, שהיו חסרים פרנסה ועשירות, והיו סופרים ומלמדי תינוקות, והנגינה פקדיו, רביע, רמז שפזרם בארבע כנפות ארץ ישראל "ואפיצם בישראל". אולם שבט לוי קבלו את העונש 'אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל' בדרך כבוד, וכך נרמז בטעמים: ופקדיו בטעם זקף גדול⁷, כי ענשו של לוי היה בדרך כבוד, שנזקפו לגדולה, שהכהנים נבחרו לעבודה לגדולה בביהמ"ק, וגם התרומות והמעשרות היו גובים הלויים בדרך כבוד וגדולה כמי שגובה מס ומכס המלך מן העם.

רמז נוסף: במדרש נאמר⁸ שמפקד העם נעשה תחילה ע"י ה', ובפרט בשבט לוי: "ע"פ ה', הוי כבוד גדול חלק להם שהוא בעצמו מנאם". ע"כ.

ונרמז בטעמים: ופקדיו (זקף גדול), הטעם רומז⁹ לשם ה'. הקב"ה בעצמו מנאם.

שלום המאירי

⁴ אבני שיש, רבי שלמה יהודה שורץ, בודפשט תרצז, לב - לג.

⁵ כוונתו לפרש שהמלה "ופקדיו" נראית יתירה, וכן ראה מה שפירש בענין זה על שמעון (במדבר א, כב).

⁶ לבני שמעון תולדתם למשפחתם לבית אבתם פקדיו במספר שמות לגלגלתם כל זכר מן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא.

⁷ בטעות נדפס "קטן".

⁸ מדרש רבה במדבר - פרשה ז פסקה ב: "והאין מנאם משה א"ר ברכיה הקב"ה אמר לו למשה במשפחת פלוני כך וכך עד שמנה אותן ה"ד ע"פ ה' פקד אותם ביד משה. לכך כשמנאם משה מן חודש ע"פ הקב"ה מנאם שנאמר כל פקודי הלויים וגו' א"ר ברכיה הכהן כך את סבור שהיה משה הולך ונכנס לאהלו של כל אחד ואחד לראות כמה בניו היו לו לאו אלא אמר האלהים למשה יש באהלו של פלוני ב' ובאהלו של פלוני ג' עד שמנה אותן מנין שנאמר ע"פ ה' הוי כבוד גדול חלק להם שהוא בעצמו מנאם".

⁹ טעם זקף גדול מורכב מאות ו' ושתי אותיות י', גימטריא כ"ו, כשם הוי"ה.